

Selkojulkaisujen ulkoasu ja kuvitus

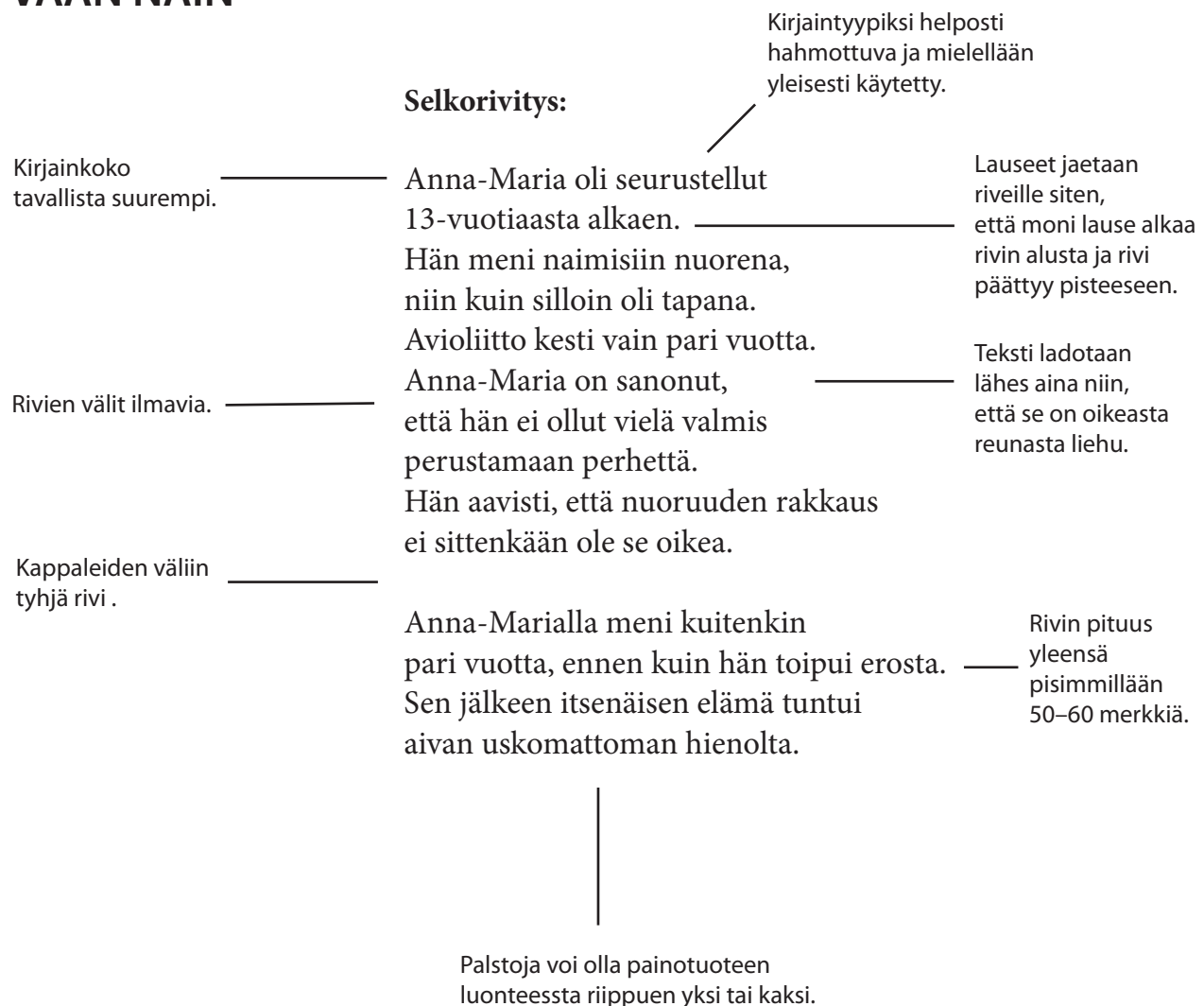
EI NÄIN

Normaali, tasapalstainen rivitys:

Anna-Maria oli seurustellut 13-vuotiaasta alkaen. Hän meni naimisiin nuorena, niin kuin silloin oli tapana. Avioliitto kesti vain pari vuotta. Anna-Maria on sanonut, että hän ei ollut vielä valmis perustamaan perhettä. Hän aavisti, että nuoruuden rak-kaus ei sittenkään ole se oikea.

Anna-Marialla meni kuitenkin pari vuotta, ennen kuin hän toipui erosta. Sen jälkeen itsenäinen elämä tuntui aivan uskomattoman hienolta.

VAAN NÄIN

Selkojulkaisujen typografia

- Leipätekstin kirjainkoko on tavallista suurempi, 11–16 pistettä kirjaintyyppistä, painotuotteen muodosta (onko kyseessä lehti, kirja, esite) ja kohde-ryhmästä riippuen.

- Kirjaintyyppi ei saa olla liian kapea, laiha tai muodoltaan epätavallinen eikä antiikvan kirjainmuodoissa saa olla liikaa paksuusvaihtelua. Kannattaa suosia yleisiä kirjantyyppejä, ja leipätekstiin käy usein päätteellinen kirjain. Pitkissä teksteissä käytetään lähes aina kirjainten normaaleilleikkausta. *Kursiivi* on hiukan vaikealukuista, ja näin ollen sitä ei pidä käyttää kuin lyhyissä korostuksissa. *VERSAALEJA* käytetään vain poikkeustapauksissa.

- Rivien välit ovat ilmavia. Välit ovat 2–6 pistettä kirjainkokoja suurempia. Rivin pituus ja riviväli ovat erottamattomat: kun toinen muuttuu, toistakin pitää korjata. Perusidea on se, että pitkät rivit (leveä palsta) vaativat enemmän riviväliä kuin lyhyet. Suositeltavaa on käyttää riviväliä, joka on 2–3 pistettä kirjainkokoja suurempi. Esimerkiksi 12 pisteen tekstissä riviväli voisi olla 14–15 pistettä. Jos rivit ovat pitkiä, voi 16 pisteen riviväli olla tarpeen. Myös liian lyhyet rivit haittaavat lukemista, palstan leveys ei saisi olla alle 40 merkkiä.

- Kappaleiden väliin jätetään tyhjä rivi, jolloin ensimmäisen rivin sisennystä ei tarvita.

- Teksti ladotaan yleensä niin, että se on oikeasta reunasta liehu. Tavujakoja ei käytetä, paitsi jos pitkä yhdyssana on tarpeen jakaa kahdelle eri riville. Yhdelle riville pyritään sisällyttämään yksi ajatuskokonaisuus. Lauseet jaetaan riveille siten, että moni lause alkaa rivin alusta.

- Rivin pituus on yleensä 50–60 merkkiä (välit mukaan lukien)

- Elementtien välinen hierarkia on tehtävä selväksi. Esimerkiksi pääotsikon, väliotsikon, ingressin ja leipätekstin pitää erottua riittävästi toisistaan. Ero on riittävä silloin, kun silmä erottaa eri kirjaintyyliä helposti eri teksteiksi.

Värien käyttö

Tekstin ja taustan kontrasti voi helpottaa tai vaikeuttaa lukemista. Paras yhdistelmä on musta teksti valkoisella taustalla. Toimivia ovat myös eriväriset vaaleat taustapohjat, esimerkiksi keltaiset, siniset tai vihreät. Taustaväriä ei käytetä siis voimakkaana, vaan neutraali, paljon valkoista

sisältävä taustaväri parantaa tekstin luettavuutta. Taustan ja kirjainten kontrasti pitää olla sitä suurempi, mitä pienempi on kirjainkoko, ja kirjava tausta vaikeuttaa lukemista lähes aina. Negatiivitekstejä ei selkojulkaisuissa juuri kannata käyttää.

Paperilaatu ja julkaisun koko

Paperin valinnassa tulee välttää liian kiiltäviä paperilaatuja, koska niihin saattaa tulla häiritseviä heijastumia. Kirjojen sidonnassa on huomioitava se, että sidonta kestää kirjan voimakkaan aukaisemisen. Toinen huomioitava asia on kirjojen kansien paksuudesta, sivujen vähäisestä määrästä ja suurista kirjaimista johtuva kirjan kokonaishahmo. On tärkeää, että aikuisille suunnattu selkokirja ei liikaa muistuta lastenkirjaa.

Julkaisun taitto

Selkojulkaisuissa graafiset kikkailut eli erikoiset kirjaintyyppit, lukuisat voimakkaat väripohjat, koristeelliset linjat ym. ovat harvemmin toimiva ratkaisu. Voisikin todeta, että tavoitteena on yksinkertaisen selkeä mutta samalla tyylikäs ulkoasu.

Kuvitus

- Kuvan tulee olla yhtenevä tekstin kanssa, ei esimerkiksi vastakohta. Jos tekstissä puhutaan esimerkiksi puiden hakkuista, kuva ei saa olla aarnimetsästä.

- Erikoisia kuvakulmia kannattaa välttää. Jos kuva on esimerkiksi voimakkaasti suurennettu, asia kannattaa selittää kuvatekstissä.

- Symbolisia kuvia kannattaa käyttää harkitusti. Selkolukijat tulkitsevat yleisimmät symbolit luultavasti oikein (esim. sydän rakkauden symbolina), mutta vaikeammissa symbolin tulkinta on usein väärä.

- On hyvä, että kuvassa ei olisi voimakkaita, turhia yksityiskohtia. Esimerkiksi kuvaan sattumalta pujahtanut Kahvila-kyltti saattaa viedä huomion kahvinjuontiin ja varsinainen asia unohtuu.

- Myös kuvien suhdetta toisiinsa kannattaa tarkkailla, esimerkiksi kuvien kokoa. Jos viereisissä kuvissa on kettu ja varis, on hyvä, jos niiden suhde toistensa kokoon on oikeaa suhdetta jäljittelevä.